ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2015

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ **(BLIS)** **Numerical Code: 0003**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : ગ્રંથાલય અને સમાજ **(BLIS-01)** **Numerical Code: 0084**

તારીખ : **27/07/2015**

સમય : **11.00 to 02.00**

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.
(2) પ્રશ્નોના જવાબ લખતાં પહેલા પ્રશ્નનો ક્રમનંબર અવશ્ય લખવો.
(3) બધાજ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.
(4) જરૂર પડયે આકૃતિ દોરવી જવાબની સામે યોગ્ય ક્રમાંક લખવો. **કુલ ગુણ : 70**

પ્રશ્ન-1 ગ્રંથાલય વિજ્ઞાનના પંચસૂત્રો જણાવી વર્તમાન સમયના સંદર્ભમાં પંચસૂત્રોની વિગતે ચર્ચા કરો. **(14)**

અથવા

ગ્રંથાલય અને માહિતી વિજ્ઞાનના વિકાસના ક્ષેત્રે ગ્રંથાલય મંડળોની ભૂમિકાની જરૂરિયાતની ચર્ચા કરી કોઈપણ એક ગ્રંથાલય મંડળ વિષે ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-2 ગ્રંથાલયના વિવિધ પ્રકારો જણાવી શૈક્ષણિક ગ્રંથાલયના હેતુઓ અને કાર્યોની વિગતે ચર્ચા કરો. **(14)**

અથવા

વિશિષ્ટ ગ્રંથાલયની વ્યાખ્યા આપી તેના હેતુઓ અને કાર્યોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-3 ગ્રંથાલય ધારાની વ્યાખ્યા આપી ભારતના વિવિધ રાજ્યોના ગ્રંથાલયધારાની વિગત જણાવી ગ્રંથાલયોના વિકાસમાં ગ્રંથાલયધારાની જરૂરિયાત વિશે વિગતે ચર્ચા કરો. **(14)**

અથવા

ઉપભોકતા શિક્ષણની વ્યાખ્યા આપી? ગ્રંથાલયમાં ઉપભોકતાઓને ગ્રંથાલય અભિમુખ કરવા માટે કેવા પગલા અને મૂલ્યાંકન કરશો તેની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-4 સ્ત્રોતસામગ્રીની હિસ્સેદારીની વ્યાખ્યા અને હેતુઓ જણાવી તેના સંગંઠનની આવશ્ક્યતાઓ માટેની ચર્ચા કરો. **(14)**

અથવા

ઉપભોકતા અભ્યાસની વિવિધ પદ્ધતિઓ જણાવી ઉપભોકતા અભ્યાસમાં પ્રશ્નાવલી ટેકનીકની વિવિધ પ્રકારોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-5 કોઈ પણ વિષે ટૂંકનોંધ લખો. **(14)**

1) યુનેસ્કો
2) ઓનલાઈન પદ્ધતિ દ્વારા ઉપભોગતા શિક્ષણ
3) યુ.એસ.એ. માં ગ્રંથાલયનો વિકાસ
4) રાષ્ટીય ગ્રંથાલયનાં કાર્યો

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2015

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ **(BLIS)** **Numerical Code: 0003**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠ્યક્રમ : ગ્રંથાલય સંચાલન **(BLIS-02)** **Numerical Code: 0085**

તારીખ : **28/07/2015**

સમય : **11.00 to 02.00**

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(2) પ્રશ્નોના જવાબ લખતાં પહેલા પ્રશ્નનો ક્રમનંબર અવશ્ય લખવો. **કુલ ગુણ : 70**

પ્રશ્ન-1 ગ્રંથાલય સંચાલન એટલે શું? ગ્રંથાલય સંચાલનના વિવિધ સંચાલકીય કાર્યો વિશે વિગતવાર ચર્ચા કરો. (12)

અથવા

ગ્રંથાલયના સંગઠનાત્મક ચાર્ટ્સ અને તેના વિવિધ વિભાગોની ઉપયોગિતા અને જરૂરિયાત વિશે વિસ્તારપૂર્વક સમજાવો.

પ્રશ્ન-2 ઉત્તમ ગ્રંથાલયના ભૌતિક આયોજન માટે ગ્રંથાલય ભવન તથા તેના ફર્નિચર માટે કેવી વ્યવસ્થા હોવી જોઈએ તે વિશે સમજાવો. (12)

અથવા

સંદર્ભ ગ્રંથો સામાન્ય ગ્રંથો થી કઈ રીતે જુદા પડે છે? વિવિધ પ્રકારના સંદર્ભ ગ્રંથો વિશે ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-3 **મુદ્રિત સાહિત્ય અને અમુદ્રિત સાહિત્ય વિશેનો તફાવત જણાવો. અમુદ્રિત સાહિત્ય માટેના વિવિધ સાધનો વિશે જણાવો.** (12)

અથવા

ગ્રંથાલયમાં ગ્રંથપ્રાપ્તિમાં અનુભવાતી સમસ્યાઓ વિશે ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-4 ગ્રંથાલયોમાં સામાયિકોની પ્રાપ્તિ માટે ધ્યાનમાં લેવામાં આવતા મુદ્દાઓ વિશે જણાવો. (12)

અથવા

ગ્રંથાલયના ગ્રંથ પરિક્મણ વિભાગના વિવિધ કાર્યો વિશે સવિસ્તર ચર્ચા કરો

પ્રશ્ન-5 કોઈ પણ વિષે ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે) (12)

1) ગ્રંથાલય સાધન સામગ્રી

2) ગ્રંથાલય જાણવણી

3) ગ્રંથાલયોમાં માનવ સંસાધનો જરૂરિયાત અને હેતુ

4) ગ્રંથાલયના નાણાકીય સ્રોતો

પ્રશ્ન-6 નીચે આપેલા કુલ દશ પ્રશ્નોના આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો ઉત્તર પસંદ કરો? **(10)**

1	વૈજ્ઞાનિક સંચાલન (Scientific management) નો અભિગમ આપનાર કોણ છે? (A) ચાલ્સ એમી કટર (B) ફેડરીક ડબલ્યુ ટેલર (C) મેલવીલ ડ્યૂઈ (D) પીટર ડ્રકર
2	ગ્રંથાલય સંચાલકીય કાર્યો ક્યાં છે? (A) પુસ્તક પ્રાપ્તિ, સમાચાર પત્ર કર્તન, સામાયિક નિયંત્રણ (B) ઈન્ટરનેટ સેવાઓ, ગ્રંથાલયના નિયમો બનાવવા વગેરે (C) સારકરણ સેવાઓ, ગ્રંથાલય ભવનો, ગ્રંથાલય ફર્નિચર (D) આયોજન, સંગઠન, નિર્દેશન, કર્મચારીગણ વગેરે
3	ગ્રંથાલયનાં ભૈતિક આયોજનમાં કયા પરિબળો લાગુ પડતા નથી. (A) ઈન્ટરનેટ સેવાઓ, અનુવાદ સેવાઓ, પ્રતિલિપી સેવાઓ (B) ગ્રંથાલય સાધન સામગ્રી પ્રાપ્ત (C) ગ્રંથાલય ફર્નિચરની પ્રાપ્તિ (D) ગ્રંથાલય ભવનનું આયોજન, ઉપયોગ વગેરે

4	પ્રાથમિક કક્ષાના પ્રલેખો (Primary documents) માં કયા પ્રલેખો આવે છે? (A) નિર્દેશિકા, વ્યાપારી સાહિત્ય તથા સાર વગેરે (B) વાર્ષિકીઓ, સંસ્થાઓ અને માહિતી સ્ત્રોતો દર્શાવતી નિર્દેશિકાઓ (C) સામયિકો, અહેવાલો, શોધ નિબંધો, પેટન્ટ વગેરે (D) વાડમય સૂચિ, નિર્દેશીકરણ તથા સારકરણ સેવાઓ
5	નીચેમાંથી કયો સ્ત્રોત પુસ્તક પસંદગી માટે નથી? (A) પુસ્તક વિક્રેતાઓના સૂચિપત્રો (B) લેખકોની વાડમય સૂચીઓ (C) સામયિકો મંગાવવા માટેના સ્ત્રોતો (D) વિષય સૂચિપત્રો
6	નીચેમાંથી કઈ સામગ્રી અગ્રંથ સામગ્રી (Non-book material) નથી. (A) દ્રશ્ય રેકોડીંગ (Video recording) (B) ગ્રાફીક મટીરીયલ્સ (C) ધ્વની રેકોડિંગ (Sound recording) (D) મુદ્રિત શોધ નિબંધો અને લઘુ શોધ નિબંધો
7	મહાનિબંધો તથા લઘુ શોધ નિબંધો કયા પ્રકારની ક્ક્ષાના પ્રલેખોના વર્ગમાં આવે છે? (A) પ્રાથમિક કક્ષાના પ્રલેખો (B) દ્રિતીય કક્ષાના પ્રલેખો (C) તૃતીય કક્ષાના પ્રલેખો (D) ઉપરમાંથી કોઈપણ નહિ
8	ગ્રંથાલયોમાં ગ્રંથપ્રાપ્તિ વિભાગ નીચેમાંથી કયા પ્રલેખોની પ્રાપ્તિ કરતુ નથી. (A) શબ્દકોશો, વિશ્વકોશો વગેરે (B) માંનકો, પેટન્ટ વગેરે (C) નકશા, એટલાસ, ગ્લોબ વગેરે (D) સામાયિકો તથા સમાચારપત્રો
9	દ્રિતીય કક્ષાનુ (Second journal) સામાયિક એટલે શું? (A) અગાઉ ક્યાંય પ્રકાશિત ણ થઇ હોય તેવી માહિતી મળે તે ક્ષાનું સામાયિક (B) દાન-ભેટ દ્વારા મળતા સામાયિકો (C) પ્રાથમિક પ્રકારના સામાયિકમાં પ્રકાશિત થતી માહિતી અંગેની નિર્દેશિકા, સાર અથવા સમીક્ષા રજૂ કરે તે. (D) સંસ્થાકીય સભ્યપદ દ્વારા મેળવાયેલા સામાયિકો
10	ગ્રંથબાંધણી માટે કયા પ્રકારના પ્રલેખોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવતા નથી. (A) સામાયિકો (B) અમુદ્રિત સાહિત્ય (C) નવલકથા, પુસ્તકો (D) સમાચાર પત્રો

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2015

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ **(BLIS)** **Numerical Code: 0003**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : ગ્રંથાલય વર્ગીકરણ સિદ્ધાંત **(BLIS-03)** **Numerical Code: 0086**

તારીખ : **29/07/2015**

સમય : **11.00 to 02.00**

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(2) પ્રશ્નોના જવાબ લખતાં પહેલા પ્રશ્નનો ક્રમનંબર અવશ્ય લખો. **કુલ ગુણ : 70**

પ્રશ્ન-1 ગ્રંથાલય વર્ગીકરણની વ્યાખ્યા આપી ગ્રંથાલય વર્ગીકરણના હેતુઓ અને કાર્યો વર્ણવો. (12)

અથવા

ગ્રંથાલય વર્ગીકરણના પ્રકારો દર્શાવતી તેને અનુરૂપ ગ્રંથવર્ગીકરણ પધ્ધતિઓના સંદર્ભમાં ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-2 **પ્રાશ્ય સબંધો એટલે શું? DDC, UDC અને C.C વર્ગીકરણ પદ્ધતિઓ પૈકી C.C માં પ્રાશ્યસબંધ માટે ઉત્તમ જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. વિધાનની ચર્ચા કરો.** (12)

અથવા

સામાન્ય પૃથકોનો અર્થ સમજાવી કોલન ક્લાસીફિકેશનમાં તેનો ઉપયોગ સમજાવો.

પ્રશ્ન-3 **ડો.રંગનાથન દ્વારા પ્રતિપાદિત પાંચ મૂળભત શ્રેણીઓ વિષય-પૃથકરણ સંદર્ભમાં ઉદાહરણ સહિત સમાજાવો.** (12)

અથવા

ગ્રંથાલયમાં વર્ગીકારણના સૈધ્ધાતિક વિકાસના વર્ણનાત્મક તબક્કામાં પ્રદાન આપનાર કોઈપણ ત્રણ ગ્રંથવર્ગીકરણ શાસ્ત્રીઓના પ્રદાન વર્ણવો?

પ્રશ્ન-4 **યુક્તિઓ એટલે શું? UDC, DDC અને C.C વર્ગીકરણ પદ્ધતિઓમાં ભૌગોલિક યુક્તિ અને વિષય યુક્તિનો ઉપયોગ ઉદાહરણ સહિત વર્ણવો.** (12)

અથવા

DDC માં અને C.C વર્ગીકરણ પદ્ધતિઓના અધતન પ્રવાહોની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-5 કોઈ પણ વિષે ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) (12)

1) સ્થાનાંક
2) વર્ગીકરણ ક્ષેત્રે સંશોધન જૂથો
3) વર્તુળો અને સ્તરો
4) વિશિષ્ટ વર્ગો અને પદ્ધતિવર્ગો (Specials & Systems)
5) સાપેક્ષ સૂચિ

પ્રશ્ન-6 નીચે આપેલા કુલ દશ પ્રશ્નોના આપેલ વિકલ્પમાંથી સાચો ઉત્તર પસંદ કરો? **(10)**

1	સી.આર.જી. ની પ્રથમ આંતરરાષ્ટ્રીય પરિષદ નીચેના પૈકી કયા સ્થળે યોજવામાં આવેલ છે? (A) લંડન (B) મુંબઈ (C) ડોરકીંગ (D) બેલ્જિયમ
2	"ગ્રંથાલય વર્ગીકરણ એ પુસ્તકના વિષયના નામનો કૃત્રિમ ભાષામાં અનુવાદ છે" આ વિધાન નીચેના પૈકી ક્યા વર્ગીકરણશાસ્ત્રીની ગ્રંથવર્ગીકરણની વ્યાખ્યામાં સમાવેશ થાય છે? (A) બર્વિક સેયસ (B) ડો.રંગનાથન (C) આર્થર માલ્ટલી (D) માન માગારેટ
3	ગ્રંથવર્ગીકરણમાં મિશ્રસંજ્ઞાનો ઉપયોગ સૌ પ્રથમ નીચેના પૈકી કોણે શરૂ કર્યો? (A) ઈ.સી.રિચાડસન (B) એચ.ઈ.બ્લીસ (C) ડો.એસ.આર.રંગનાથન (D) મેલ્વિલ ડ્યૂઈ
4	યુનિવર્સલ ડેસીમલ ક્લીસીફિકેશન (UDC) વર્ગીકરણ પદ્ધતિની રચના કઈ સાલમાં કરવામાં આવી? (A) ઈ.સ. ૧૮૭૬ (B) ઈ.સ. ૧૯૩૩ (C) ઈ.સ. ૧૯૪૦ (D) ઈ.સ. ૧૮૯૫

5	સામાન્ય પૃથકોના સૌ પ્રથમ ઉપયોગ કોણે કર્યો હતો? (A) મેલ્વિલ ડ્યૂઈ (B) રિચાર્ડસન ઈ.સી. (C) એચ.ઈ.બ્લીસ (D) હ્યુમ વિન્ધામ
6	દ્વિબિંદુ વર્ગીકરણ પદ્ધતિ (CC) માં પદ્ધતિઓના વર્ગાકની રચના ____________ યુક્તિનો ઉપયોગ કરીને કરવામાં આવી છે? (A) વિષય (B) ભૌગોલિક (C) કાળ (D) વર્ણાનુક્રમ
7	DDC માં સમાન્યરીતે નીચે દર્શાવેલ યુક્તિઓ પૈકી કઈ યુક્તિનો ઉપયોગ કરવામાં આવતો નથી? (A) વિષય યુક્તિ (B) ભૌગોલિક યુક્તિ (C) કાળ યુક્તિ (D) વર્ણાનુક્રમ યુક્તિ
8	અંતિમ વર્તુળમાં મુખક ક્રમની અભિધારણ મુજબ નીચેના મુખકો હમેશા છેલ્લા વર્તુળમાં આવે છે? (A) વસ્તુમુખક અને વેગમુખક (B) સ્થળમુખક અને કાળ મુખક (C) વેગમુખક અને સ્થળમુખક (D) વ્યક્તિમુખક અને વેગમુખક
9	ડ્યૂઈ ડેસીમલ કલાસીફિકેશનની પ્રથમ આવૃતિમાં અનુસુચિના કુલ કેટલા પૃષ્ઠ હતા? (A) 12 (B) 18 (C) 42 (D) 24
10	ISKO ની ચોથી પરિષદ ___________ ગ્રંથાલયમાં યોજાઈ હતી? (A) બ્રિટીશ મ્યુઝીયમ-લંડન (B) અબ્રાહમ લિંકન ગ્રંથાલય-ન્યુયોર્ક (C) ઈમ્પીરીયલ લાઈબ્રેરી-કલકતા (D) લાઈબ્રેરી ઓફ કોંગ્રેસ-વોશિંગ્ટન

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2015

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ **(BLIS)** **Numerical Code: 0003**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : ગ્રંથાલય સૂચિકરણ સિદ્ધાંત **(BLIS-04)** **Numerical Code: 0088**

તારીખ : **30/07/2015**

સમય : **11.00 to 02.00**

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.
(2) પ્રશ્નોના જવાબ સમર્થન માટે યોગ્ય ઉદાહરણ આપવા સાથે જરૂરિયાત મુજબ આકૃતિનો ઉપયોગ પણ કરો.

કુલ ગુણ : 70

પ્રશ્ન-1 ગ્રંથાલયસૂચિ એટલે શું? ગ્રંથાલયસૂચિનાં હેતુઓ દર્શાવી ચાર્લ્સ એમી કટરે દર્શાવેલ સુચિના કાર્યો વર્ણવો. **(12)**

અથવા

અનુવર્ણ (Dictionary) અને અનુવર્ગ (Classified) સૂચિ વચ્ચેનો તફાવત દર્શાવી બન્ને પ્રકારની સૂચિઓની મર્યાદાઓ વર્ણવો.

પ્રશ્ન-2 સૂચિના ભૌતિક સ્વરૂપો દર્શાવી કાર્ડ અને મુદ્રિત પુસ્તક સુચિના લાભ અને ગેરલાભ જણાવો. તમારા મત મુજબ આધુનિક ગ્રંથાલયમાં કયા ભૌતિક સ્વરૂપને અપનાવવું જોઈએ? શા માટે ચર્ચા કરો? **(12)**

અથવા

પૂર્વ સંકલિત નિર્દેશીકરણ પદ્ધતિઓ એટલે શું? તેના કાર્યો દર્શાવી કોઈપણ બે પદ્ધતિઓ વિષે સમજાવો.

પ્રશ્ન-3 કેન્દ્રીય અને સહકારી સૂચિકરણના ફાયદાઓ અને મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો. **(12)**

અથવા

ઉપનામધારી કર્તાઓની કૃતિઓ માટે એએ.સી.આર-૨ આર (AAR-2R) અને વર્ગીકૃત સૂચિકલ્પ (CCC) માં દર્શાવેલ નિયમોની ઉદાહરણસહિત ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-4 સાંઘિકતૃત્વ (Corporate Authorship) નાં સંદર્ભમાં વર્ગીકૃત સૂચિકલ્પ (CCC) માં સાંઘિક કર્તા માટે શીર્ષક આપવાના નિયમો ઉદાહરણ સાથે દર્શાવો. **(12)**

અથવા

આજના ઈનટરનેટ અને વિજાણુ માધ્યમો સૂચિકરણ નેટવર્ક અને સુચિકરણ માટે ઉભા થતા પડકારો ચર્ચો.

પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે) **(12)**

1. નામસૂચિ
2. પૃથકકરણીય સંલેખ
3. પૂર્વપ્રકાશન સૂચિકરણ
4. કોમન કોમ્યુનિકેશન ફોર્મેટ (CCF)

પ્રશ્ન-6 નીચેના દશ પ્રશ્નોના સાચા જવાબ આપેલ વિકલ્પોમાંથી પસંદ કરો. **(10)**

1	ગ્રંથાલયસૂચિ અને વાડમયસૂચિ વચ્ચેના તફાવત માટે નીચેના પૈકી એક વિધાન સાચું છે. તે શોધી કાઢો. (A) ગ્રંથાલયસૂચિમાં વર્ગાંક હોય છે જયારે વાડમય સૂચિઓમાં તે આપવામાં આવતો નથી. (B) ગ્રંથાલયસૂચિ એક ગ્રંથાલયનાં ગ્રંથસંગ્રહની યાદી છે જયારે વાડમય સૂચિ કોઈપણ દેશમાં પ્રકાશિત થતા પુસ્તકોની યાદી છે. (C) ગ્રંથાલયસૂચિનો હેતુ જે તે ગ્રંથાલયમાંથી પુસ્તક શોધવાનો છે જયારે વાડમય સૂચિનો હેતુ પુસ્તકો પસંદ કરવા માટેનો હોય છે. (D) ગ્રંથાલયસૂચિ કર્તા, ગ્રંથનામ અને વિષય અનુસાર તૈયાર કરવામાં આવે છે જયારે વાડમય સૂચિમાત્ર ગ્રંથનામ અનુસાર તૈયાર કરવામાં આવે છે.

2	Rules for Dictionary Catalogue - કોણે તૈયાર કર્યો? (A) પેનીજી (B) જેવેટ (C) એસ હાયૅર અને એસ.ઐસરફ (D) ચાર્લ્સ એમી.કટર
3	Classified Catalogue code - કોણે તૈયાર કર્યો? (A) સેયર્સ ડબ્લ્યુ બી.સી. (B) ડો.એસ.આર.રંગનાથ (C) અમેરિકન લાયબ્રેરી એસોસિયેશન (D) ચાર્લ્સ એમી હટર
4	કાર્ડ સૂચિનું સામાન્ય કદ નીચેના પૈકી ક્યાં માપનું હોય છે. (A) 12.5×7.5 સે.મી (B) 12.5×7.5 ઈંચ (C) 10.5×7.5 સે.મી (D) 8.5×7.0 સે.મી
5	વર્ગીકૃત સૂચિએ __________ સૂચિનું સ્વરૂપ છે. (A) કર્તા (B) ગ્રંથનામ (C) કર્તા અને ગ્રંથનામ (D) વિષય
6	લેખક અથવા ગ્રંથનામ અથવા વિષય નામમાં પ્રવર્તતી વિભિન્નતામાં ઉપભોકતાને સહાય કરવા માટે નીચેના પૈકી કેવા પ્રકારનો સંલેખ તૈયાર કરવામાં આવે છે (A) પૃથકકરણીય સંલેખ (B) સંદર્ભ સંલેખ (C) નામાંતર નિર્દેશીસંલેખ (D) વર્ગીસૂચક સંલેખ
7	વર્ગીકૃત સૂચિમાં આલેખ અનુચ્છેદ સૂચિકાર્ડમાં કયાં લખાય છે. (A) સૌથી નીચેના ભાગમાં (B) અગ્રરેખા ઉપરના ભાગમાં (C) શીર્ષક અનુચ્છેદ પછી (D) સુચિકાર્ડના પાછળના ભાગમાં
8	કૃતિમાં લેખકનું નામ ન હોય તેવી કૃતિઓ AACR-2R મુજબ નીચેના પૈકી કયા નામે નોધવામાં આવે છે. (A) વિષય (B) પ્રકાશક (C) ગ્રંથનામ (D) “અજ્ઞાત લેખક” એ નામે
9	OPAC, માટે સાચું વિધાન શોધી કાઢો. (A) વેબસાઈટમાંથી માહિતી શોધવા માટેની તકનીક છે (B) કોમ્પ્યુટરમાંથી પુસ્તકો શોધવાની સૂચિ છે. (C) કોમ્પ્યુટરાઈઝ કરેલ પુસ્તક સંગ્રહમાંથી કોઈએક પુસ્તક શોધવા માટે સોફ્ટવેરનું એક મોડ્યુલ છે (D) કોમ્પ્યુટર ઉપર ઉપલબ્ધ પુસ્તકોની યાદી છે
10	સાંકળ પદ્ધતિ શું છે? (A) સૂચિકરણની એક પદ્ધતિ છે (B) દ્વિબિંદુ વર્ગીકરણ મુજબ વિષય શીર્ષકો તૈયાર કરવાની પદ્ધતિ છે. (C) વિષય મથાળાની યાદી છે. (D) નિર્દેશીકરણની એક તકનીક છે.

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2015

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ **(BLIS)** **Numerical Code: 0003**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : સંદર્ભ અને માહિતી સ્ત્રોતો **(BLIS-05)** **Numerical Code: 0090**

તારીખ : **31/07/2015**

સમય : **11.00 to 02.00**

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

(2) પ્રશ્નોના જવાબ લખતાં પહેલા પ્રશ્નનો ક્રમનંબર અવશ્ય લખવો.

(3) બધાજ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે. **કુલ ગુણ : 70**

પ્રશ્ન-1 સંદર્ભ સ્રોતના મુખ્ય પ્રકારોની સમજ આપી પ્રલેખીય સંદર્ભ સ્રોતની માહિતી આપો? **(12)**

અથવા

શબ્દકોશના વૈકલ્પીક નામ દર્શાવી તેનો વ્યાપ વર્ણવો. શબ્દકોશની ઉપયોગીતા વર્ણવો?

પ્રશ્ન-2 ત્વરિત સંદર્ભ સેવાના સ્રોતનાં પ્રકાર જણાવી તે માટેના સંદર્ભ સ્રોતની વિસ્તૃત સમજ આપો? **(12)**

અથવા

વિશ્વકોશના પ્રકારની સમાજ આપો. વિશ્વકોશના મુલ્યાંકનના માપદંડોણી ચર્ચા કરો?

પ્રશ્ન-3 વાડમય સૂચિના પ્રકારોની વિસ્તૃત સમજ આપી વાડમય સૂચિ નિયંત્રણ સમજાવો? **(12)**

અથવા

માનવ સ્રોતની સમજ આપી માનવ સંશાધનો ની સંદર્ભ સ્રોત તરીકે વિગતે ચર્ચા કરો

પ્રશ્ન-4 ભૌગોલિક સંદર્ભ સ્રોતની ઉદાહરણ સહિત ચર્ચા કરો? **(12)**

અથવા

નીર્દેશિકરણ અને સારકરણ સામાયિકોણી વ્યાખ્યા આપી તેની કાર્ય, ગુણવતા અને જરુરીયાત દર્શાવો

પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે) **(12)**

1. જીવન ચરિત્રાત્મક માહિતિ સ્રોત્ર
2. માહિતી સ્રોત્ર તરીકે લોક માધ્ધ્યમો
3. આકડાઓ-માહિતી સ્રોત્ર તરીકે
4. પેટન્ટ-માહિતી સ્રોત્ર
5. આંતરરાષ્ટીય સમાચાર સારાંશો

પ્રશ્ન-6 નીચે દશ પ્રશ્નોના સાચા જવાબ આપેલ વિકલ્પોમાંથી પસંદ કરો. **(10)**

1	___________ એ તૃતીય કક્ષાનો માહિતી સ્રોત્ર છે. (A) વિશ્વકોશ (B) પેટન્ટસ (C) વાડમય સુચિઓની વાડમય સુચિ (D) રાષ્ટ્રીય વાડમય સુચિઓ
2	Indian National Bibliography માં પુસ્તકોની સુચિ કઈ લિપીમાં છાપવામાં આવે છે. (A) અંગ્રેજી ભાષામાં (B) ભારતીય ભાષામાં (C) દેવનાગરી લિપીમાં (D) રોમન લિપીમાં
3	ઉલ્લેખ નિર્દેશીઓમાં મહત્વનું યોગદાન _________એ આપેલ છે. (A) યુજેન ગારફિલ્ડ (B) એચ.પી.લ્યુહન (C) પીટર નાઝર (D) એચ.ઈ.લ્લીસ
4	નીચેના શબ્દકોશ પૈકી અનુવાદ માટે કયા પ્રકારનો શબ્દકોશ ઉપયોગી છે. (A) જોડણી કોશ (B) પ્રયોગ શબ્દ કોશ (C) પર્યાપ શબ્દકોશ (D) દ્વિભાસી શબ્દકોશ
5	પ્રથમ શબ્દકોશ તૈયાર કરવાનું શ્રેય _________ ને ફાળે જાય છે. (A) એરીસ્ટોટલ (B) પ્લેની ધી એલ્ડર (C) પ્લેટો (D) લૂઈસ મોમેરી
6	શૈક્ષણિક અને સંશોધન સંસ્થાઓની માહિતી પ્રાપ્તિ માટેના નીચેના સંદર્ભે ગ્રંથો પૈકી એક સંદર્ભગ્રંથ માંથી આ પ્રકારની માહિતી મળી શકતી નથી તે સંદર્ભગ્રંથ શોધી કાઢો.

	(A) University Handbook (B) World of Learning (C) Directory of Scientific Research Institutions in India (D) All India Book trade Directory
7	ભારતને લગતી જ આંકડાકીય માહિતી આપતું ક્રમિક પ્રકાશન નીચેના પૈકી કયું છે. (A) Statistical Abstract of India (B) India Refernce Annual (C) Unesco Statistical year book (D) Social Indicators of Development
8	ભારતમાં માનકો માટે સુત્ર બદ્ધતા નીચેના પૈકી કઈ સંસ્થા દ્વારા થાય છે. (A) ISO (B) BIS (C) ANSI (D) આ ત્રણ પૈકી એક પણ નહિ
9	"Facts on file" એ કયા પ્રકારની માહિતીપુરી પાડે છે (A) વ્યક્તિગત સમાચાર પત્રની નિર્દેશિકા છે (B) "The New York Times" સમાચાર પત્રની સારાંશ આપતી પત્રિકા છે (C) વિશ્વના મુખ્ય સમાચાર પત્રોના સમાચાર અને ઘટનાઓનો સારાંશ રજુ કરતુ સામાયિક છે (D) યુરોપના દેશોના સમાચારપત્રો માં પ્રકાશિત થતા સમાચારો નો સારાંશ આપતી પત્રિકા છે
10	Data India ની સામયિકતા-પ્રકાશન અવધી ગાળો કેટલો છે. (A) અઠવાડિક (B) પખવાડિક (C) માસિક (D) ત્રિમાસિક

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2015

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ **(BLIS)** **Numerical Code: 0003**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : માહિતી સેવાઓ **(BLIS-06)** **Numerical Code: 0091**

તારીખ : **01/08/2015**

સમય : **11.00 to 02.00**

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.
(2) પ્રશ્નોના જવાબ લખતાં પહેલા પ્રશ્નનો ક્રમનંબર અવશ્ય લખવો.
(3) બધાજ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે. **કુલ ગુણ : 70**

પ્રશ્ન-1 માહિતીની વ્યાખ્યા આપી માહિતીની જરૂરીયાત સમજાવી ડેટા, માહિતી અને જ્ઞાનનો તફાવતની ચર્ચા કરો? (14)

અથવા

માહિતીની વ્યાખ્યા જરૂરીયાત દર્શાવી માહિતીની સર્જનની પ્રક્રિયાની ચર્ચા કરો?

પ્રશ્ન-2 માહિતી સેવાની વિભાગના સમજાવી માહિતી સેવાના વિવિધ પ્રકારોની ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

માહિતીની વ્યાખ્યા આપી મુલ્યવર્ધિત માહિતી સેવાનાં વિવિધ તબ્બકાઓની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-3 માહિતી ટેકનોલોજીની વ્યાખ્યા આપી માહિતી સેવાઓ પર નવી ટેકનોલોજી અસરોની ચર્ચા કરો (14)

અથવા

ઉપભોકતાઓની માહિતી જરૂરિયાતનાં કારણો દર્શાવી ઉપભોકતાઓની માહિતી જરૂરિયાતનાં અભ્યાસની વિવિધ પદ્ધતિઓની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્ન-4 પ્રલેખન અને માહિતી કેન્દ્રોનાં કાર્યો જણાવી ભારતનાં પ્રલેખન અને માહિતી કેન્દ્રોનાં વૃધ્ધિ અને વિકાસની રૂપરેખા વિશે ચર્ચા કરો? (14)

અથવા

સંદર્ભ સેવા એટલે શું? સંદર્ભ સેવાના પ્રકારો જણાવી સંદર્ભ કાર્યોની ચર્ચા કરો?

પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે) (14)

1. પસંદગીયુકત માહિતી પ્રસારણ સેવાનાં ઘટકો
2. સાહિત્ય શોધ સેવાનાં પગથિયા
3. ઈન્સડોક
4. માહિતી સેવા એજન્સીની ભૂમિકા

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી
સત્રાંત પરીક્ષા જુલાઈ - 2015

અભ્યાસક્રમ : બેચલર ઑફ લાયબ્રેરી એન્ડ ઈન્ફર્મેશન સાયન્સ **(BLIS)** **Numerical Code: 0003**

નોંધણી નંબર : ________________

પાઠયક્રમ : માહિતી ટેકનોલૉજી : મૂળતત્વો **(BLIS-07)** **Numerical Code: 0092**

તારીખ : **02/08/2015**

સમય : **11.00 to 02.00**

સૂચના : (1) બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.
(2) બધાજ પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.
(3) જરૂર પડયે આકૃત્તિ દોરવી જવાબની સામે યોગ્ય ક્રમાંક લખવો. **કુલ ગુણ : 70**

પ્રશ્ન-1 કોમ્પુટરના પ્રકારો અને સમુહોની વિગતે ચર્ચા કરો. (14)

અથવા

કોમ્પુટરના વિકાસ વિષે નિબંધ લખો.

પ્રશ્ન-2 ભારતમાં ગ્રંથાલય સોફ્ટવેર નો વિકાસ તબ્બકાવાર સમજાવો (14)

અથવા

નેટવર્કના પ્રકારો જણાવી નેટવર્કમાં “પ્રોટોકોલ્સ” અને “માનકો” નું મહત્વ જણાવો.

પ્રશ્ન-3 કોમ્પુટર ટેકનોલોજીના મુખ્ય વિભાગો દર્શાવી પ્રતિનિમાઁણ (રેપ્રોગ્રાફી) અને માઈક્રોગ્રાફી વચ્ચેનો ભેદ સ્પષ્ટ કરો. (14)

અથવા

સામયિકો/ક્રમિકપ્રકાર્શનથી સ્વચાલિત નિયંત્રણ પદ્ધતિની મુખ્ય પ્રક્રિયાઓ વર્ણવો.

પ્રશ્ન-4 “શોધ” અને “પુન: પ્રાપ્તિ” ની પ્રક્રિયામાં ઉપયોગમાં લેવાના જુદા જુદા ઓપરેટર કયા છે? વિગતે સમજાવો (14)

અથવા

સાર્વજનિક ગ્રંથાલયમાં કોમ્પુટરરહીત ગ્રંથાલય સંચાલન પદ્ધતિ (LMS) ના મૂળ કાર્યોની સમજુતી આપો.

પ્રશ્ન-5 ટૂંકનોંધ લખો (ગમે તે બે) (14)

1. પેકેટ સ્વીચીંગ
2. Data Transmission (માહિતીનું પ્રવહન)
3. SDI સેવા, (પસંદગી યુક્ત માહિતી પ્રસાર સેવા)
4. ઈનટ્રોનેટ્સ
5. OCLC નેટવર્ક